

DE MISLUKTE SCHEIDING

DOOR GUIDO BOSTEELS - ILLUSTRATIE COLLECTIE F. HESSEL

Dat de opeenvolgende dekolonisaties die elkaar in de loop van de vorige eeuw zijn opgevolgd, vooral dan op het Afrikaanse continent, niet alle op de meest vlekkeloze manier verlopen zijn is een gemeenplaats die door weinigen zal worden tegengesproken. Wat dan specifiek ons voormalige Belgisch Congo betreft: dit is natuurlijk een onuitputtelijke bron van discussie, waaromtrent reeds tot in het oneindige werd gepalaberd. Hoewel de toenmalige Belgische regering de meest soepele en vredelievende opties voor ogen had, heeft de operatie een bijzonder catastrofale afloop gekend. Sommige pessimistische auteurs waren al bij voorbaat overtuigd dat de onderneming gedoemd was om te mislukken. Was er dan geen optimistischer scenario denkbaar? Mogen wij even optimist zijn? Er bestaan onbetwistbare bronnen waaruit blijkt dat zowel Joseph Kasavubu als Moïse Tshombe te gelegener tijd de mening hebben verkondigd dat de bevoegdheden die de Belgische regering bereid was over te dragen aan het toekomstige onafhankelijke Congo aanzienlijk uitgebreider waren dan wat de Congolese leiders verhoopt en verwacht hadden. Mag uit deze omstandigheid niet worden afgeleid dat er redenen waren om aan te nemen dat er een marge aanwezig was om te onderhandelen over een minder radicale en beter beredeneerde overdacht van bevoegdheden dan wat door de Belgische regering was voorgesteld? Mogen wij veronderstellen dat het dertigjarenplan van Jef Van Bilsen toch nog doorgang had kunnen vinden en dat het tweede Tienjarenplan, dat al in de steigers stond, ten uitvoer had kunnen worden gelegd? Beeldt men zich in hoe verschillend de jonge republiek zich had kunnen ontwikkelen?

Natuurlijk zal hierbij de opmerking worden gemaakt dat er nog een derde belangrijke politicus bij de discussies betrokken was, uiteraard Patrice Lumumba. Laten wij dus even bij deze essentiële figuur stilstaan. In zekere zin moeten we het over twee Lumumba's hebben: die van voor 1956 en die van na 1956. Aanvankelijk was deze man, bediende bij de Postdienst in Stanleystad, aldaar een geziene figuur, zowel bij de Congolezen als bij de Europeanen: stichter en hoofdredacteur van het tijdschrift "L'Echo postal", bestuurder van de vakbond van het postpersoneel, benaderd door politiek gemotiveerde Belgen en ook uitgenodigd om samen met een aantal vooraanstaande Congolezen een omstandige studiereis doorheen België te maken. Uiterst belangrijk is ook dat Patrice een bijzonder uitgebreid persoonlijk onderhoud heeft kunnen hebben met koning Boudewijn ter gelegenheid van diens reis doorheen Congo in het jaar 1955. Maar in 1956 kwam er een keerpunt: dat was toen bij de Postdienst van Stanleystad een raadselachtige storting werd geboekt van 25.000 frank die bleek te zijn uitgegaan van... Patrice Lumumba. Een haastig ingesteld onderzoek wees al dadelijk uit dat de man, die belast was geweest met het beheer van spaargelden, zich had laten verleiden tot onregelmatigheden, waartoe hij zich wegens zijn uitgebreide sociale verplichtingen genoodzaakt had gevoeld. Het is ons niet bekend in welke omstandigheden klacht werd ingediend bij het plaatselijke parket, maar hoe dan ook is de inhechtenisneming en de strafrechtelijke veroordeling van de betrokkene uitgegroeid tot een politiek feit waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn geweest. ■

LÉGENDES PHOTOS

1. Boudewijn, Kasavubu en Lumumba
2. Boudewijn spreekt Kasavubu toe.
3. Onafhankelijkheidsakte, met een onhandige overloop van de handtekening van de Belgische premier
4. Onverwachte toespraak van Lumumba in het Palais de la Nation